

Nikifor

malarstwo/painting

BOSZ
art

Nikifor
przy motocyklu WFM
Krynica, 1959

Nikifor
with a WFM motorbike
Krynica, 1959

Nikifor

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

Nikifor (około 1895–1968) – to jedna z najbardziej fascynujących postaci na scenie sztuki europejskiej XX wieku. Człowiek, który dzieciństwo i młodość spędził w biedzie, pod koniec życia dostąpił szczytu wystawiania swoich obrazów w prestiżowych galeriach na całym świecie. Zyskał międzynarodową sławę, jego prace pokazywano w towarzystwie największych znakomitości polskiego malarstwa współczesnego, takich jak: Jerzy Nowosielski, Tadeusz Brzozowski czy Jan Lebenstein. Był Łemkiem z Krynicy. W rzeczywistości nazywał się Drowniak, ale w całej Polsce znany był jako Nikifor Krynicki.

Niewiele wiadomo o młodości artysty. Urodził się prawdopodobnie w 1895 roku. Matka Nikifora, wraz z synem, tułała się po Krynicy i okolicznych wsiach, mieszcząc kątem u ludzi. Nikifor miał wadę słuchu i wymowy. Bełkotliwa, niewyraźna mowa uniemożliwiła mu normalny kontakt z ludźmi i naukę w szkole. „Wypowiadał się” więc obrazami, czując się przy tym profesjonalnym Malarzem-Artystą. Swoją przenośną „pracownię”, mieszczącą się w małej walizeczce, rozkładał na deptaku, przed Domem Zdrojowym, w pobliżu Starej Pijalni, lub na kamiennym murku przy ulicy Pułaskiego.

Był artystycznym fenomenem, analfabetą o nadzwyczajnym talencie i wrodzonej, niezwyklej intuicji malarskiej. Większość jego obrazów to akwarele. W późnym okresie życia stosował także gwasze, rysował kredką i ołówkiem. Tworzył na przypadkowych kawałkach

Nikifor (circa 1895–1968) is one of the most fascinating figures in 20th century European art. This man, who spent his childhood and youth in abject poverty, by the end of his life was having his work exhibited in prestigious galleries throughout the world. He won international renown and his pictures were presented side by side with the work of Poland's most illustrious contemporary artists. Nikifor was a Lemko (Russniak) from Krynica; his real surname was Drowniak, but he was known throughout Poland as Nikifor Krynicki.

Not much is known about his young years. He was probably born in 1895. Nikifor's mother wandered round Krynica and its outlying villages with him, sometimes lodging in various people's houses. Nikifor was hard of hearing and his incoherent speech made normal contact with others and attending school impossible. His pictures were the way in which he expressed himself, and he considered himself a Professional Artist. He would take his portable “workshop” out of a small case he carried with him and lay it out on the pavement in front of Dom Zdrojowy, Krynica's central spa building, or near the old tap-room, or on the stone wall along ulica Pułaskiego.

Nikifor was an artistic phenomenon. He was illiterate, yet he had an extraordinary natural talent. Most of his pictures are watercolours. In his later years he also did gouache, and pencil and crayon drawings. He worked on any scrap of paper he got: wrapping paper, old posters, forms and circulars, cardboard, and even on empty cigarette boxes.

papieru, np.: na papierze pakunkowym, drukach sądowych, tekturze, a nawet na pudełkach po papierosach.

Charakterystyczne dla twórczości Nikifora są cykle tematyczne. Szczególnie cenne są te najstarsze, z lat 20. i 30. XX wieku, wśród których wyróżniają się: architektury fantastyczne, sceny we wnętrzach świątyń i w urzędach wojskowych, a także dworce kolejowe i wiejskie stacyjki. Stacje kolejowe to ważny temat związany z ulubionymi przez Nikifora podróżami koleją. Inne znakomite serie obrazów przedstawiają m.in.: urzędy i fabryki dolarów, pensjonaty i wille, cerkwie, kościoły i synagogi. Architektura go fascynowała. Tworzył także autoportrety. Nikifor przedstawia się najczęściej jako artysta przy pracy, elegancki mężczyzna w czarnym garniturze lub jako groźny urzędnik w mundurze, a nawet biskup. Jest „ponad” innymi ludźmi, jakby w malarstwie rekompensował sobie krzywdy doznane od losu i od ludzi.

Jednym z pierwszych, którzy dostrzegli wartości artystyczne prac Nikifora, był lwowski malarz Roman Turyn. Dzięki niemu obrazy Nikifora jeszcze przed II wojną światową trafiły do Paryża i zdobyły uznanie w świecie sztuki. Jego malarstwo w pełni doceniono dopiero w drugiej połowie lat 50., głównie dzięki inicjatywie Elli i Andrzeja Banachów – mecenasów twórczości krynickiego artysty. Sława nie zmieniła Nikifora, dla którego nie liczyło się w życiu nic poza malarstwem. Zmarł 10 października 1968 r., spoczął na cmentarzu w Krynicy.

A characteristic feature of Nikifor's work were his cycles of pictures on a given subject. His best cycles come from his early work in the 1920s and '30s, especially his architectural fantasies, church interiors, military establishments, and railway stations in big cities and in the countryside. Railway stations were a key subject, connected with travelling by train, which he loved. The subjects of other cycles include administrative offices and dollar factories, hotels and houses, Roman Catholic and Eastern-rite churches, and synagogues. He was fascinated by architecture. He also did self-portraits, in which he presented himself at work, as an elegant man in a smart dark suit, or as an awesome official in a uniform, or even as a bishop. But he always “stood out above” other people, as if he were trying to compensate in his pictures for the wrongs he had suffered.

One of the first to spot Nikifor's talent was Roman Turyn, a painter from Lwów (now Lviv, Ukraine). Thanks to him Nikifor's pictures were sent to Paris still before the Second World War, and there they were acknowledged by the art world. But he did not get the appreciation his work deserved until the late 1950s, chiefly thanks to Ella and Andrzej Banach, who promoted his work, making him famous within a short time. Fame did not change Nikifor. Painting was an essential, sacrosanct activity, it was what he lived for. He died on 10th October 1968, and was buried in the cemetery at Krynica.

Mistrz z Krynicy do dzisiaj jest źródłem inspiracji dla wielu twórców. Napisano o nim kilka książek i setki artykułów w różnych językach, nakręcono także filmy dokumentalne i film fabularny *Mój Nikifor* (reż. Krzysztof Krauze, 2004). Jego obrazy znajdują się w zbiorach kilkunastu polskich muzeów. W ostatnich latach uhonorowano Nikifora pomnikami w Krynicy oraz we Lwowie.

Zbigniew Wolanin

Nikifor of Krynica is still a source of inspiration for artists. A couple of books and hundreds of articles have been written about him in many languages. Several documentaries have been made on him, and a feature film, *Mój Nikifor* (2004, directed by Krzysztof Krauze, English title *My Nikifor*). His work is on display in several Polish museums. Recently statues of Nikifor have been put up in Krynica and in Lviv.

Zbigniew Wolanin

Rodzina cesarska
1915–1920

Imperial Family
1915–1920

„Przed oczyma przerażonych
kobiet”, scenka salonowa
przed 1920

“Before the Eyes of Frightened
Women”, Drawing-Room Scene
before 1920

*Architektura fantastyczna.
Posterunek
lata 20.*

*Fantasy Architecture.
Administrative Office
1920's*

*Posterunek
powiatowy
lata 20.*

*Local Government
Administrative Office
1920's*

*Łazienki mineralne
w uzdrowisku
lata 30.*

*Mineral Baths
at the Spa Resort
1930's*

Autoportret
1930–1935

Self-Portrait
1930–1935

Dworzec kolejowy
1935

Railway Station
1935

*Stacja kolejowa Piwniczna
około 1935*

*Piwniczna Railway Station
circa 1935*

Nikifor (około 1895–1968) był Łemkiem z Krynicy. Tutaj mieszkał, tworzył i tutaj zawsze powracał ze swoich licznych wędrówek.

Jest jedną z najbardziej fascynujących postaci na scenie sztuki europejskiej XX wieku. Chociaż jego dzieciństwo upłynęło w skrajnej biedzie, to pod koniec życia dostąpił zaszczytu wystawiania swoich obrazów w prestiżowych galeriach na całym świecie. Zyskał międzynarodową sławę, jego prace pokazywano w towarzystwie największych znakomitości polskiego malarstwa współczesnego, takich jak: Jerzy Nowosielski, Tadeusz Brzozowski czy Jan Lebenstein.

Nikifor (circa 1895–1968) was a Lemko from Krynica. He lived and made his pictures at Krynica, and always returned to Krynica from his numerous voyages.

He is one of the most fascinating figures in 20th century European art. He spent his childhood and youth in abject poverty, but by the end of his life was having his work exhibited in prestigious galleries throughout the world. He won international renown and his pictures were presented side by side with the work of Poland's most illustrious contemporary artists such as Jerzy Nowosielski, Tadeusz Brzozowski and Jan Lebenstein.